

REACTIENOTA OP ZIENSWIJZEN ZONNEPARK LANGEDIJK

INHOUDSOPGAVE:

1. Algemeen.
2. Overzicht argumenten.
3. Overleg met indieners van de zienswijzen en aanpassingen en verbeteringen aan het ontwerp.
4. Locatie van indieners van de zienswijzen t.o.v. het zonnepark.
5. Conclusie.
6. Onze intentie met dit zonnepark aan de Langedijk.
7. Voorbeelden van hoe ons park er uit komt te zien.

Reactienota zienswijzen zonnepark Langedijk Hollandscheveld.

1. Algemeen

Naar aanleiding van de publicatie van het ontwerpbesluit omgevingsvergunning voor het zonnepark Langedijk zijn er bij de gemeente Hoogeveen negen zienswijzen binnengekomen gericht tegen de komst van dit park. Eén zienswijze is door meerdere omwonenden ondertekend. We hebben alle begrip dat mensen iets vinden van onze plannen. We hebben, door middel van een flyer die huis aan huis verspreid is, geprobeerd om met zoveel mogelijk van de 50 handtekenaars in contact te komen.

We hebben van deze groep echter alleen de opstellers van deze zienswijze gesproken.

We hebben met 8 indieners van zienswijzen gesproken en hebben naar hen geluisterd en waar mogelijk hebben we veranderingen en verbeteringen in het ontwerp doorgevoerd.

In deze notitie geven wij een reactie op de inhoudelijke argumenten van de indieners en een overzicht van de punten die we hebben aangepast.

We willen graag starten met een korte introductie wie we zijn en wat onze motieven voor het ontwikkelen van het park zijn geweest. We zijn Jo en Daniëlle Wolters en als gezin runnen we een middelgrote agrarische onderneming gevestigd aan Het Oosterveld in Hoogeveen. Ons bedrijf bestaat uit een varkens- en kalverhouderij en akkerbouw. In plaats van steeds maar groter groeien, hebben wij onze toekomststrategie gericht op diversificatie en kwaliteit. Duurzaamheid en dier-welzijn staan hoog in ons vaandel. Op onze daken liggen al zonnepanelen, hiermee hebben wij de maximale capaciteit benut die beschikbaar is.

In 2017 werd het eerste afwegingskader zonneparken door de gemeente Hoogeveen vastgesteld. Daarin heeft de gemeenteraad gekozen om maximaal 20% van het open veengebied in beginsel geschikt te verklaren voor de komst van zonneparken. Door deze nieuwe ontwikkelingen en omdat wij kleinschalige energieopwekking goed vinden passen binnen onze bedrijfsvoering, hebben we gekozen voor de ontwikkeling van de kavel aan de Langedijk. Redenen hiervoor zijn de matige kwaliteit van de grond (nat en drassig) en de door de gemeente in 2019 aangelegde nieuwe wal en de verbindingsweg de Hollandsche dijk waarmee de openheid in het gebied is doorbroken. We zijn pas begonnen nadat we een uitgebreid ecologisch onderzoek hebben laten uitvoeren en laten vaststellen dat er geen zeldzame diersoorten, dassenburchten, etc. voorkwamen in het gebied. We hebben er bewust voor gekozen om het park zelf te ontwikkelen en niet via een ontwikkelaar. Ook de Raad gaf destijds aan dat plaatselijke ondernemers voorrang zouden krijgen bij het ontwikkelen van een zonnepark dit heeft ons ook zeker gestimuleerd.

We wonen in dezelfde omgeving en vinden de dialoog met mensen belangrijk.

2. Overzicht argumenten.

De ingediende zienswijzen bevatten een groot aantal overeenkomstige argumenten. Deze zijn samengevat in onderstaande tabel, waarbij de frequentie is vermeld.

Bezwaren zonnepark Langedijk	aantal	ZW1	ZW2	ZW3	ZW4	ZW5	ZW6	ZW7	ZW8	ZW9
afstand tot aan park Langedijk		NB	198m	130m	519m	977m	977m	971m	670m	472m
1. afwegingskader oud beleid/toetsen nieuw beleid noodzakelijk	2			X		X				
2. kleinschalig eigen inwoners	1			X						
3. eerst op daken/zonneladder	8	X	X	X	X	X	X	X	X	
4. Agrarische bestemming/ geen zonnepanelen landbouwgrond verstoort dierenleven, natuurgebied, dassenburcht	8	X	X	X	X	X	X	X	X	
5. vermindering WOZ waarde woningen	6	X	X			X	X	X	X	
6. Zorg over gezondheid, schittering, geluid	5	X				X	X	X		X
7. woonplezier/leefklimaat wordt aangetast	8	X	X	X		X	X	X	X	X
8. gebrek draagvlak omwonenden	2		X			X				
9. hoogte 1,80 meter trafo en panelen, zichtbaarheid	3			X		X				X

In het navolgende geven we vanuit onze visie en kennis een reactie op de argumentatie.

1. Oude afwegingskader ten onrechte toegepast. Aanvraag had getoetst moeten worden aan het aangepaste kader.

Deze veronderstelling is onjuist. We gaan er van uit dat dit door de gemeente uitgebreid zal worden toegelicht

2. Het park is te kleinschalig en daardoor niet geschikt om in deze omgeving energie op te wekken.

De omvang van het park is afgestemd op de omvang van de kavel die ons eigendom is. Wij vinden de ligging om meerdere redenen geschikt. Het park komt te liggen in de luwte van de wal die in 2019 door de gemeente in opgeworpen. Deze wal doorsnijdt de openheid in het gebied en onttrekt tevens het park aan het gezichtsveld. Het zonnepark produceert stroom dichtbij een aantal grote gebruikers op het naastgelegen bedrijventerrein Buitenvaart. Een aantal bedrijven hebben belangstelling getoond voor de afname van de stroom. Netbeheerder Rendo kan een passende netaansluiting leveren vanuit een nabijgelegen netwerk.

3. Eerst zonnepanelen op daken/toepassing zonneladder.

We zijn het in principe eens met deze stelling, maar de zonneladder kent ook beperkingen. Onze daken liggen daarom ook al vol met panelen. Helaas zijn er veel daken om constructieve- en verzekeringstechnische redenen niet geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen. Bovendien kan een gemeente een ondernemer niet dwingen om panelen op zijn dak te leggen

4. De grond heeft een agrarische bestemming en wordt getypeerd als open veenlandschap. Alle indieners maken bezwaar tegen het plaatsen van zonnepanelen op landbouwgrond en het park verstoort het dierenleven.

De grond heeft een agrarische bestemming en dat zal ook zo blijven nadat de vergunning is verleend. De grond ligt wel in het gebied dat door de gemeenteraad in 2017 is bestempeld als gebied wat tot maximaal 20% door zonnepanelen mag worden benut. Wij geven hiermee invulling aan een kader wat door een democratisch gekozen gemeenteraad is vastgesteld.

We zijn in principe niet tegen zonnepanelen op landbouwgrond, mits er sprake is van voldoende balans tussen omvang en natuurlijke waarden en de omliggende bewoners in de gelegenheid worden gesteld om te participeren in het park. Dat laatste vinden we niet alleen, maar we hebben daar ook inhoud aan gegeven door een deel van de grond beschikbaar te stellen aan een coöperatie.

We hebben nauwe contacten met de energie coöperatie in oprichting 'De Groene Wieken'. Zij willen graag gebruik maken van ons zonnepark en de postcoderoos.

Voor start van de ontwikkeling hebben we een gecertificeerd bureau ecologisch onderzoek laten uitvoeren. Daaruit is niet gebleken dat in het gebied zeldzame dieren voorkomen, er is ook geen dassenburcht gesignaleerd en het is geen natuurgebied in de zin van de wet. Natuurlijk is er dierenleven en daar willen wij ook zuinig op zijn. Om die reden hebben we IVN afdeling Hogeveen gevraagd mee te denken in de aanleg van de beplanting om het park waardoor de biodiversiteit toe- in plaats van afneemt. Daarnaast treffen we nog een aantal aanvullende aanpassingen/verbeteringen aan het ontwerp (zie hoofdstuk 3).

5. Vermindering WOZ waarde woningen

Een aantal indieners geven aan dat ze bang zijn dat de waarde van de woning wordt verminderd. Voor zover ons bekend is er geen onderzoeksuitkomst waaruit blijkt dat woningen in de nabijheid van zonneparken in waarde verminderen. Omwonenden die hiermee oneens zijn kunnen bij de gemeente Hogeveen een verzoek tot planschade indienen. Wij zijn met de gemeente Hogeveen overeengekomen dat eventuele planschade voor onze rekening komt.

6. Zorgen om gezondheid, schittering en geluid

Een aantal indieners maken zich zorgen over mogelijke gezondheidseffecten en eventuele schade. Uit alle onderzoeken waaronder die van de RIVM (*Effecten van nieuwe energiebronnen op gezondheid en veiligheid in Nederland 2021*) blijkt dat zonnepanelen op geen enkele wijze een bedreiging zijn voor de gezondheid. Het risico op schittering is ook niet aanwezig. Zonnepanelen zijn gemaakt om licht te absorberen. Op ooghoogte valt het park na korte tijd niet meer waar te nemen omdat het omringd is door een royaal uitgevoerd haag. Alleen vanuit de woningen aan de Hollandscheveldse Opgaande zijn op het niveau van de

eerste verdieping en de zolder de panelen waar te nemen. Echter vanuit die richting kijkt men tegen de achterkant van de panelen. De dichtstbijzijnde bewoner op de zuidzijde woont hemelsbreed bijna een kilometer van het park vandaan waardoor op die afstand de panelen niet meer kunnen worden waargenomen ook omdat ze er geen vrij zicht op hebben.

Geluid kan bij sommige zonneparken overlast veroorzaken. Mede door de gesprekken die we met een aantal indieners hebben gevoerd hebben wij de locatie van de omvormers gewijzigd. Ze zijn van de westzijde verplaatst naar de oostzijde. Het zijn omvormers die vergelijkbaar zijn met omvormers die thuis gebruikt worden. Door ze onder de panelen te plaatsen en ze op de oostzijde te plaatsen zullen ze absoluut niet vanuit de woningen hoorbaar zijn.

Bij de keuze van de trafo is rekening gehouden met het geluidsniveau. Gekozen is voor de stilst mogelijke trafo die een maximaal geluid produceert van 53 dB, hetgeen vergelijkbaar is met een koffiezetapparaat. In de woningen maar zelfs ook van dichtbij is de trafo niet hoorbaar, zeker niet op een afstand van ongeveer 500 meter.

7. Woonplezier en leefklimaat wordt aangetast

In de vele gesprekken die we met indieners hebben gevoerd hebben wij begrip getoond voor dit standpunt. Alhoewel het voor ons ook niet altijd duidelijk is. De meesten indieners hebben namelijk geen zicht op het park en het park wordt ook nog aan het zicht onttrokken door een haag waardoor de zonnepanelen niet zichtbaar zijn. Ook de Hollandsche dijk doorbreekt het open veenlandschap waardoor het verre uitzicht al beperkt is geworden.

Uit eigen ervaring weten wij hoe het is om tegen een zonnepark aan te kijken. Vanuit onze woonkamer kijken wij namelijk uit op een groot zonnepark. Daar zit geen haag omheen en is vanuit ons huis te zien. Doordat het park op ruim 400 meter afstand staat valt het eigenlijk al weg in het landschap. Hiermee is ons woonplezier en leefklimaat niet aangetast. Het park maakt geen lawaai. Het was mooier geweest als het park weggewerkt was achter een haag.

Het gevoel van aantasting woonplezier en leefklimaat hebben we niet weg kunnen nemen ook hebben zij het ons niet duidelijk kunnen maken wat dit voor hen betekend en inhoudt.

Toch willen we de omwonenden wel compenseren door de mensen op zeer aantrekkelijke condities te laten participeren en profiteren in het park. Wij stellen hiervoor 5% van de grondoppervlakte gedurende 15 jaar om niet beschikbaar aan een energiecoöperatie. Daarmee is het mogelijk om zelfs voor mensen zonder eigen geld deel te nemen en een mooi rendement te maken.

8. Gebrek aan draagvlak

Een aantal indieners van zienswijzen wijzen op gebrek aan draagvlak. Wij hebben tijdens de voorbereidingsfase en bij onze gesprekken ook mensen ontmoet die wel positief zijn over het initiatief. Zo hebben zich o.a. mensen aangemeld die graag willen helpen met de oprichting van de energiecoöperatie, zoals 'De Groene Wieken'. Ook hebben we een aantal positieve reacties ontvangen.

De zienswijze met 50 handtekeningen is voornamelijk getekend door de bewoners van de Hollandscheveld opgaande, Langedijk en Albartsweg. Met het uitdelen van de flyers hebben we ook diverse bewoners gesproken die niet hebben getekend omdat ze geen bezwaar hebben tegen de komst van een zonnepark en/of die het zelfs een goed initiatief vinden.

Aan de Hollandschevelde opgaande, Langedijk en Albartsweg zijn 150 adressen bekend.

9. Hoogte panelen en trafo

In het Afwegingskader is vastgelegd dat de panelen maximaal 1,80 m hoog mogen zijn. De trafo met een omvang van 2 x 2 meter die op de meest zuidelijke punt is ingetekend is 2 meter hoog. We zullen onderzoeken of deze nog 20 cm verder kan worden ingegraven waardoor deze op hetzelfde niveau als de panelen komt. Ook worden de trafo's op verzoek rondom in groenblijvende heesters gezet.

3. Overleg met indieners van de zienswijzen en aanpassingen en verbeteringen aan het ontwerp.

Op één na hebben we met alle indieners persoonlijk contact gehad. De meesten van hen hebben we thuis gesproken en gesprekken verliepen op een plezierige en constructieve wijze. Dit heeft over en weer bijgedragen tot het creëren van begrip voor bepaalde standpunten en visies. Principiële en/of politiek opvattingen hebben wij daarbij in hun waarde gelaten. Suggestie en wensen hebben we zoveel mogelijk proberen te vertalen in aanpassingen en aanvullingen. Verslagen van de gesprekken hebben wij als bijlage bij deze notitie gevoegd. Onderstaand volgt een overzicht van zaken die we in het ontwerp hebben aangepast/verbeterd:

- Invloed op woonklimaat; Om de impact van het park te verminderen voor met name de directe omwonenden, hebben we het park aan de noordzijde met 30 meter verkleind. De panelen schuiven ca. 30 meter op.
- Zichtbaarheid van het park/uitzicht; Er komt een haag aan de zuid, oost en west kant van het park en de Hollandsche dijk aan de west kant waardoor het park niet meer zichtbaar is. De planten en heesters in deze haag wordt in overleg met IVN Hoogeveen en omwonenden ingericht om zo ook rekening te houden met het verhogen van de biodiversiteit en dat de haag ook als voedselbron voor de dieren gaat dienen. Deze haag blijft ook na de exploitatie van het park voor de natuur behouden.
- Verplaatsing omvormers; We geven gehoor aan de wens om de omvormers niet aan de westzijde, maar aan de oostzijde van het park onder de panelen te plaatsen. Kans op overlast geluid is daarmee uitgesloten.
- Stalen hek vervangen door hout; Is verzekeringstechnisch niet toegestaan. Het hekwerk zal na 1 of 2 jaar niet meer zichtbaar zijn als gevolg van de haag om het park;
- Ruimte voor klein wild. We gaan het gaaswerk zodanig van de grond omhoog brengen dat het klein wild er onderdoor kan. In een nabij gelegen park zijn daardoor al dassen en andere kleinere dieren gesignaleerd binnen het park;
- Mogelijkheden voor een bijenhotel; We gaan minimaal 2 bijenhôtels plaatsen, één aan de noord- en één aan de zuidzijde.
- Hoogte panelen van 1,80 naar 1,60: Dit geeft (onderhouds)technisch gezien problemen. Verlaging betekent dat begrazing door schapen onmogelijk wordt en tevens machinaal onderhoud lastig uitvoerbaar is. De trafo's zullen wel verdiept worden aangelegd.
- Trafo achter een groenstrook; om de trafo zal een groen blijvende haag worden geplaatst, waardoor deze na verloop van tijd niet meer zichtbaar is.
- Toename verkeersdruk Langedijk; Tijdens de bouw zullen we de aanvoer laten plaats vinden vanaf de kruising Hollandsche weg/Langedijk zodat de Langedijk zal worden ontzien. Gedurende de exploitatieperiode zal er hooguit sprake zijn van enkele vervoersbewegingen per maand. Hiermee komt wel de verkeersbewegingen van groot landbouwverkeer voor dit perceel te vervallen.

Bovenvermelde aanpassingen zullen verwerkt worden in het parkontwerp die bij de aanvraag van de omgevingsvergunning behoort en daarmee voor ons ook verplichtend zijn.

4. Locaties van indieners van de zienswijzen waarmee we contact hebben gehad en afstanden van hun woning tot meest dichtbij zijnde deel van het park.

5. Conclusie.

Wij hebben met 8 indieners van zienswijzen een gesprek of email contact gehad.

Deze gesprekken zijn goed en constructief geweest. We hebben over en weer ons verhaal kunnen doen.

De indieners van zienswijzen hebben ook hun wensen en ideeën bij ons kenbaar gemaakt.

Waar het mogelijk is hebben wij het ontwerp van ons park aan hun wensen aangepast.

Op die manier hebben we geprobeerd om de zienswijze van tafel te krijgen. Dit is ons helaas maar bij 1 zienswijze gelukt.

Een groot aantal punten genoemd in de zienswijzen hebben namelijk betrekking op het Afwegingskader 2017 van de Gemeente Hogeveen.

Onze aanvraag en ontwerp is door de gemeente Hogeveen getoetst aan dit Afwegingskader van 2017. Deze aanvraag voldoet aan dit Afwegingskader en is daarom dan ook geplaatst in het Torentje. Een groot aantal argumenten kunnen wij niet weerleggen of aanpassen en daarom blijft de zienswijze staan, helaas.

- Bij een groot aantal argumenten kunnen wij aangeven dat ons park echt anders wordt maar de vrees voor een park zoals bij Fluitenberg en bij Het Oosterveld maakt dat mensen niet kunnen zien dat ze van ons park niet veel zullen zien. Ook voorbeeld foto's geven geen soelaas.
- Ook de angst dat Kimman nog een park bij hen in de buurt gaat beginnen van 60 hectare, ondanks dat wij en de gemeente aangeven dat die van de baan is, biedt geen soelaas.
- Het argument dat het woon- en leefklimaat negatief veranderd konden ze voor ons niet goed onderbouwen. De reacties van de indieners bij het zien van het zonnepark tegenover ons huis op een afstand van ruim 400 meter en dat het park dan wegvalt in het landschap, gaf hen geen rust dat dit straks ook zo bij hen in de buurt gaat zijn en dan ook nog dat ze de zonnepanelen niet gaan zien omdat er een groene haag omheen gezet wordt.
- Het argument dat het zonnepark ten koste gaat van de natuur ondanks dat natuurorganisaties enthousiast zijn over ons park omdat we op vele manieren rekening houden met de dieren en hun leefomgeving, biedt geen soelaas.
- Ook de handtekening actie die op touw gezet is door de actiegroep geeft een vertekend beeld. Het lijkt of er veel mensen tegen zijn. Deze mensen hebben in onze ogen niet het juiste beeld voor geschoteld gekregen. Van een aantal, wel gevraagd maar geen handtekening zettende bewoners, hebben we het verhaal gehoord wat hen verteld is en dat is niet het juiste verhaal. We hebben door middel van een flyer geprobeerd om met een ieder van hen in gesprek te komen om het eerlijke verhaal te vertellen maar er is geen enkele reactie van deze 50 handtekenennaars geweest. Dit spijt ons zeer.
- Tot aan de ter inzage legging(14-4-2021) van onze aanvraag voor het zonnepark was ons niet bekend dat er zoveel bewoners tegen waren. Ondanks de info avond, de verschillende gesprekken en de flyers heeft er niemand geïnformeerd naar het hoe en wat van de plannen. Na de inzage termijn waren wij dan ook zeer onaangenaam verrast dat er zoveel zienswijzen ingediend waren.

Al met al hebben wij vele goede gesprekken gehad. De indieners gaven aan dat als het park er komt, dat ze dan graag een aantal wensen/aanpassingen kenbaar wilden maken. Wij kunnen aan bijna alle wensen van hen tegemoetkomen.

Op de vraag of ze bereid zijn om de zienswijzen in te trekken, is het antwoord nee.

De reden die we daarvoor hoorden is: Zonnepanelen horen niet op landbouwgrond.

Dit bezwaar kunnen wij niet wegnemen en daarmee ook niet de zienswijze van tafel krijgen.

In het Afwegingskader heeft de gemeenteraad van Hogeveen namelijk ook de landbouwgronden bestempeld als gebied voor zonneparken. Ook de provincie Drenthe geeft in haar reactie aan dat dit plan past in het ruimtelijk- en energie beleid om te komen tot een duurzame energievoorziening in de provincie Drenthe. Er zijn al vele parken rondom Hogeveen verzeen, daar is door deze actiegroep en andere indieners geen bezwaar op gemaakt terwijl ook daarvoor landbouwgrond is gebruikt.

Deze grote parken zijn ontwikkeld door grote multinationals.

Wij zijn een plaatselijke ondernemer die het toch graag met de buurt wil oppakken en ook hen een goed rendement wil geven door voor de omwonenden en andere inwoners van Hogeveen een postcoderoos op te zetten zodat de lusten niet alleen bij de ondernemer ligt maar ook beschikbaar is voor andere mensen.

6. Onze Intentie met dit zonnepark aan de Langedijk.

Onze intentie met dit zonnepark is dat er een park komt die, op verzoek van de omwonenden, volledig uit het zicht komt en achter heesters en wintergroene struiken komt te staan. We willen dit tot een mooi plan maken waarbij ook de omwonenden mee kunnen profiteren van een goed rendement vanuit de nieuwe postcoderoosregeling en dat het park mag bijdragen aan een goede leefomgeving en een voedselbron mag zijn voor de dieren die daar leven. Ook na de exploitatieperiode van ons park zullen de natuurelementen behouden blijven.

Ook wij willen graag een bijdrage leveren aan de energietransitie waar de gemeente Hoogeveen voor staat! Ons park is 3 hectare groot maar ook daarvoor geldt, wie het kleine niet eert.....

Met vriendelijke groet,

Jo en Daniëlle Wolters

8. Voorbeeld van hoe ons park er uit komt te zien.

Op deze foto zie je links nog een stukje van de panelen.
Bij dit park staan op de zijkanten, langst de weg, geen haag.
Dit is bij het park aan de Langedijk wel zo.

Hier staan heesters voor het zonnepark. Het zonnepark is op deze manier aan het zicht onttrokken.

Bron: zonnepark gelegen bij de Bootsman in Ommen.